

Τους αγγίζει ακόμα ο εύκολος πατριωτισμός των φαπλαταδών. Η αρχαία γλώσσα, οι δοξασμένοι πρόγονοι, τα εύγενη κατορθώματα κτλ. Καμμιά νέα ιδέα στο κεφάλι τους. Προγονομανία και χριστιανική μετρολατρεία! Κι' όμως ιδώ ιδώ είναι ο τόπος που πρέπει να διδαχτούν, να φωτιστούν και να νιώσουν. Η ανάγνωση που όνειρευόμαστε, από δω από την 'Αθήνα θα βγει. 'Εδώ γίνεται κάποια προπαγάντα άκαγεννητική στη γλώσσα, στην εκπαίδευση, στον πατριωτισμό, στην αντίληψη της εθνικής ζωής.

'Εδώ λοιπόν στην 'Αθήνα κάθε τίσσερα χρόνια που μας έρχονται οι σκλαβωμένοι άδερφοί μας πρέπει να τους φωτίζουμε, να προσπαθούμε με κάθε τρόπο να ξεκαθαρίσουμε στο μυαλό τους τα μεγάλα εθνικά ζητήματα, να τους γιατρεύουμε την άρρωστη αντίληψη που για πολλά πράγματα και για πολλά πρόσωπα έχουν και να πασχίζουμε όσο μπορούμε να τους δείχνουμε ποιά πρέπει να είναι η αληθινή εθνική ζωή. Για τη γλώσσα τη Ρωμαϊκή, για την καινούρια εκπαίδευση και για την καινούρια ζωή να τους μιλούμε. 'Ακόμα και με τους τεχνίτες μας τους εκλεχτούς να τους γνωρίζουμε! Κι' αυτοί οίληγοι θα γίνουνται απόστολοι στους άλλους στους πολλούς που δεν μπορούνε ν'έρχονται. Όλοι το ξέρουμε πως εκεί στη καρδιά της μεγάλης 'Ελλάδας στα κέντρα της ανατολής πρέπει να δουλέψουμε για το σκοπό μας. Κι' ακόμα ξέρουμε πως εκεί οι δυσκολίες είναι περισσότερες και μεγαλύτερες αφού και το ζετούλιγμα μερικων ιδεών γίνεται πολύ άργότερα απ' ό,τι γίνεται στην ασκλάβωτη 'Ελλάδα. Για τούτο λοιπόν χρειάζεται δουλειά μεγάλη και συστηματική. Μιά τέτοια ευκαιρία μας δίνεται με τους 'Ολυμπιακούς αγώνες όποτε πλήθος από δημογενείς πλημμυρίζει την πρωτεύουσα. Είναι πατριώτες, μα πατριώτες άχρηστοι, ως μάθουνε λοιπόν να γίνουν πατριώτες χρήσιμοι όχι πια των λόγων και των δακρύων μα των έργων και της δουλειάς. Τώρα το πως αυτό θα γίνεται είν' άλλος λόγος. 'Αν κατορθώναμε όμως εμείς οι ασκλάβωτοι να ρυθμίσουμε την εθνική μας δράση σύμφωνα με την τωρινή ζωή μας κι αν αποφασίσουμε να ζήσουμε αυτόφωτοι πια κι' όχι έτερόφωτοι, νομίζω πως και το παράδειγμα αυτό μοναχά θα είναι ένα μεγάλο μάθημα στους δημογενείς μας. Τ' άλλα έρχονται ύστερα.

Παραπάνω μίλησα για τους τεχνίτες. Ποιός ξέ-

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΔΗΓΗΜΑΤΑ

Ο ΠΡΑΣΙΝΟΣ ΒΙΡΟΣ

Στην άκρη τού χωριού, κοντά στο λάκκο της 'Αϊ-Μαρίνας είναι τού σπίτι τού Γιώρη Στάμου. Και ποιός δεν τον ξέρει τού Γιώρη Στάμου; 'Αν τον αναβάλλεις, σου λένε διακολεμένος άνθρωπος. Ζει σ' ένα σπίτι γεμάτο μια φορά ανθρώπους. τώρα έρημο κι' άφημένο όλημέρα ρέβει πάντα στα θεμέλια του, ο άσβέστης πέφτει από τους τοίχους και τα παραθύρια του ανοιχτά σαν στόμα χωρίς δόντια. Μοναχά ο Γιώρης κάθεται μέσα σαν κουκός με τη μάννα του που ζη σαν να μην ήτανε στον άπάνου κόσμο. Ούτε κρένει, ούτε απολογιέται. 'Από τού πουρνό ως τού βράδυ στριμώνεται σε μια γωνιά από μέσα από την όξωπορτα κι' όλο ματσάλαει κάτι. Καμμιά φορά

\* Τετράγωνη βαθιά γούρνα, γεμάτη νερό, όπου μαζί με έσβέστη ρίχνουν τα πετριά που δεν είναι ακόμα άργασμένα, για να τους πέση τού μαλλί.

ρει τί ιδέα θα έχουνε οι έξω 'Ελληνες από Τέχνη, από Ρωμαϊκή Τέχνη. Τό φαντάζομαι που θάχουνε σταματήσει, στα Σούττα Ιωσ, και στα Ραγκαβή τόν Κλίωνα. Τό δέ Β. Θέατρο τού επίσημο θεατρό μας όχι μοναχά δε φρόντισε να τους δώσει καλύτερη ιδέα της φιλολαγικής μας ζωής αλλά τους παράστησε... τή «Δούκισσα των 'Αθηνών» κι' άλλες διάφορες φραντζέλικες φάρσες. 'Αλλοίμονο! Οι όμογενείς μας μέινανε οχαριστημένοι από τού επίσημο ρεζίλημα της 'Εθνικής σκηνής, και δε μπορούσε να γίνει άλλως. Ραγκαβή είχαν άκουστά για μεγάλο ταχίντη, Ραγκαβή είδανε και στο εθνικό θέατρο της Λυτρωμένης πατρίδας τους. Δεν ξιππάστηκαν φυσικά. 'Εμείς όμως έχουμε τού δικαίωμα να ρωτήσουμε τή διεύθυνση τού θεατρου ως πότε πια θα ξακολουθεί να μεταβάλλει τή σκηνή του σε πανόραμα χυδαίας πολυτέλειας. Είναι αδύνατο επί τέλους ο κ. Βλάχος να πιστεύει ότι η 'Εθνική σκηνή φτιάχεται με πανόραματα που δεν έχουν άλλο σκοπό από τού θάμπωμα και τού ξιππάσμα τού ματιού. Κ' έννοις βέβαια ο κ. Βλάχος ότι τού να δείχνουμε στους ξένους μας τή «Δούκισσα των 'Αθηνών» για έργο Τέχνης και να προσπαθούμε να τους θαμπώσουμε με τήν καταραμένη πολυτέλεια των σκηνικών είναι κάμποσο άστείο ίσως κ' έγκληματικό!

'Ενα τελευταίο λόγο για τις φημερίδες! Οι αιώνιοι διθύραμβοι στη φιλοξενία μας και τα τραθηγμένα αυτά κομπλιμέντα των ξένων που γιόμιζαν καθημερινά τις στήλες τους μπορούσαν και να λείπουν όλοτελα! Περισσότερη αξιοπρέπεια κ' έγωισμός κ' όλιγώτερη φαπλαταριά δε θάβλαψτε.

Α. ΣΙΓΑΝΟΣ

ΝΕΚΡΙΚΗ ΠΡΟΤΟΜΑΓΙΑ

Τά μνήματα που σήμερα γιορτάζουν, τά στολίζουν Πατέρες, μάννες κι άδερφές, λεβέντες, κοπελιές. Και στέφανα τους φέρνουνε, και λούλουδα σκορπίζουν, Τριαντάφυλλα, γαρούφαλα, βιολέτες, πασκαλιές.

Οι πεθαμένες οι άκριδες, ή νύχτα όταν άπλώθη, 'Επρόβαλαν και στήσανε χορό στη σκοτεινιά. Μές' στην καρδιά τους άναθαν καημοί τρανοί και πόθοι, Και στον καλό φτερούγιζε τή σκέψη ή καθεμιά.

Σάν τού φεγγάρ' ήταν άχνές, χλωμές σαν άγιοκέρη, Κι' απ' τά λευκά τά χείλη τους δεν έβγαίνε μιλιά.

κοιτάει από τις τρύπες της πόρτας αν έρχεται ο Γιώρης και πάλι μαζώνεται σαν κουβάρι. Χάνει τού πρόσωπο άνάμεσα στα γόνατά της και μαύρη κι' άλαλη, ακούνητη συλλογιέται, συλλογιέται. 'Όταν σηκώνει τού κεφάλι, τού μάτι της παίρνει αντίκρυ τού βιρό που κλαίει κι' αυτός τήν έρημιά του. Τόν κοιτάει και φαντάζεται πως γλέπει τριγύρο στημένος τους τρίποδες με τά πετριά άπλωμένα κι' άπάνω τους άράδ' άράδα σκυμμένους καμμιά δεκαριά άργάτες να ζύνουν. Και θαρρεί πως τής έρχεται κείνη ή μυρουδιά από τά πετριά κι' ανοίγει τά ρουθούνια της. Μα πάλε ξανακονώνει κι' ο βιρός πάλε μονάχος στέκεται χαλασμένος, γερασμένος σαν κι' αυτή. 'Απάνω από τού σπίτι τρέχει ή μια βρύση τού χωριού και τά νερά κατασταλάζουν στο βιρό κ' έτσι δεν άπολείπουν. Χαρταριασμένες τριγύρο-γύρο, λές και τά ψηλά άγριεμένα χορτάρια που φυτρώνουν θά τόν πνίξουν. Τά νερά του πράσινα και πηχτά σαν βάλτος, γκαλιστερά σαν δάκρια. Οι τοίχοι λάμπουν και είναι λουστρίμενοι σαν πάνω από τήν πράσινη λαδομπογιά τού φυτικού χνουδιού να πέρασαν και βερνίκι. Σαλιαγάχοι και σκουλήκια χιλιάδες γλυστράν πάνω στους τοίχους. 'Ως τόσο τού γυαλί του είναι πάντα ίσιο σαν παγωμένο και δείχνει τού κάθε τι που καθρεφτίζεται έτσι μαυροπράσινο και σκουρια-

Μα κάποια μυστική χαρά φανέρωναν. Τάγέρη 'Ασάλευτο, κι όλόγυρα θανάτου σιγαλιά.

Και μια που ήταν χλωμότερη κ' είχε στα μάτια δάκρι, Ξέμαρκα στέκει, στο χορό χωρίς καν να πιστώη. Και τής μιλούν και τή ρωτούν μόνη γιατί στην άκρη στέκεται, και τήν κρίζουνε να ρθή μαζί κι αυτή.

Κι αυτή τους άποκρίνεται. «Μαχάλος ο καημός μου, Και σπήν ψυχή μου κρύβεται πόνος κρυφός, βουβός. 'Απ' ένθια δεν εύώδιασεν ο τάφος ο δικός μου, Γιατί δε με θυμήθηκαν έμένα ο άκριδός.

'Όμως τού θαμποχάραμα σαν είδαν στον αϊθέρα, Και σαν έννοιώσανε ή αύγη πως δεν είναι μακριά, Πήγαν στους τάφους τρέχοντας μή τους προστά' ή μέρα. Πήγε κι αυτή άργασάλευτη, χωρίς παρηγοριά.

ΛΕΑΝΤΡΟΣ Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ

ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Φίλε μου,

Σου στέλνω να δημοσιέψης τάρθρο που βλέπεις, έπειδής μου άρεσε και άξίζει, μου φάνεται, να μπή και στο «Νουμά». Είναι παρμένο από μια έφημεριδούλα θρησκευτική, τόν «'Αστέρα της ανατολής» των 25 τού Μάρτη. 'Όσο μόρεσα τού έβγαλα τή γλωσσική του μάτκα και δεν πιστεύω ο πατέρας του κ. Σ. Π. Μ να μας μαλώση για τού τόλημα.

Γειά σου  
Α. Π.

Σάν άκούστηκε στον κόσμο τού χώρισμα εκκλησίας και Πολιτείας που ψηφίστηκε από τή Γαλλική Βουλή και τή Γερουσία, άλλοι απ' τους φίλους της Γαλλίας χαρήκανε κ' ειλικρινά χεροκροτήσανε για νόμο που πιστεύανε πως θά λευτέρωνε τήν ίπποτική αυτή φυλή από τή θρησκευτική σκλαβιά: άλλοι όμως κατάκαρδα λυπηθήκανε, από φόβο πως ή άθεϊα, που και προτήτερα όχι λίγη δύναμη μεταξύ στους Γάλλους είχε, τώρα θά σηκώση κεφάλι ακόμα πειότερο, με τήν ιδέα πως κέρδιζε τρανή νίκη ενάντια στο Χριστιανισμό.

'Από τις δυό γνώμες αυτές ποιά είναι ή σωστή; Στο ρώτημα τούτο για να δοθή σίγουρη άπάντηση, πρέπει να πισωδρομίσουμε ίσα με τήν αρχή τού χριστιανισμού και να θυμηθούμε ποιός είν' ο χαρχιτήρας και ποιά ή άποστολή στον κόσμο της ζωντανής χριστιανικής εκκλησίας.

Μοναχά σαν ζυγώσει κανένας, δια τά μικρά σκουλήκια που είναι πάνω-πάνω βουτάν μέσα στο νερό γλήγορα και βικστικά και μια ξαφνική άνατριχίλα άπλώνεται στον πράσινο καθρεφτή. Στη γωνιά, εκεί στον τοίχο κοντά, ποτέ ο ήλιος δεν έπαιξε σε κείνα τά νερά, μόν' πάντα φουσκωμένα ρουφάν τού φως που λιποθυμάει μέσα τους άνάμεσα από τά ψηλά λοχχωτά χορτάρια. Κι' αυτά γερούμενα προς τού φως που δεν τά γλυκαίνει ποτέ, κρυφοκοιτάν μέσα στο νερό τά ψηλόλιγνα κορμάκια τους.

Κάθε πουρνό που θά βγαίνε έξω ο Γιώρης περνουσε από τού βιρό, κοίταε μαυροπράσινο τού μούτρου του μέσα, έκανε πως στρίβει τού μουστάκι του, κοιτάζονταν όλο τού κορμί του κ' έφευγε. Περνώντας από τή θύρα έριχνε ένα κομμάτι ξερό ψωμί ττή μάννα του και τραβούσε. Αντίκρυ από τήν όξωπορτα είταν τού βουνο άγριο, γεμάτο σέμπια και γκρεμούς και μια τρομάρα σ' έπαιρνε να τού γλέψει όταν με τού ρούφουλα και τ' άγριοκαίρικ οι άστραπές σέρονταν άπάνω του σα φίδια φωτερά. 'Ο Γιώρης έδινε ένα μάτι: εκεί, κοντοστέκονταν ψύχα, άκουμπούσε κατόπι στο πεζούλι και σε λίγο ξεκινούσε για τού παζάρι. Πήγαινε στο μεσοχώρι και ξαπλώνονταν κάτω από τόν πλάτανο, που στέκεται σαν όμπρέλλα ψηλή με λυγισμένα ίσια κάτω τά

Ο χριστιανισμός δεν είναι κανένα σύστημα από ιδέες και διδασχές κ' εντολές κατορθωμένο απ' ανθρώπινο νου κ' ύστερ' από πολύχρονη σκέψη και μελέτη, όπως όλα τάνθρώπινα φιλοσοφικά ή θρησκευτικά συστήματα, μόν' είναι αποκάλυψη για τις βουλές και το θέλημα του Θεού, αποκάλυψη που αφήνει λεύτερο τόν άνθρωπο στην παραδοχή της και προαναγγέλλει μονάχα τα επακόλουθα που θάχρη το πέταμά της. Γι' αυτό από μιας αρχής δε βασίστηκε στη συντηρητική του πλούτου, της ανθρώπινης σοφίας ή της πολιτικής εξουσίας. Όλο το ενάντιο, ενώ όλ' αυτά είχαν εξαρχής επίμονοι και λυσσασμένοι του αντίπαλοι, ένα μονάχα φανερό αυτός μέσο μεταχειρίστηκε, το κήρυγμα, το λόγο, κ' η θείκη ενέργεια έκανε το λόγο αποτελεσματικό ακόμη και μ' όλα τα εμπόδια και τις τόσο ενάντιες περιστάσεις και διαδόθηκε κι απλώθηκε κι αφάνισε τους διώχτες του και καταχτήσε μυριάδες καρδιές από κάθε γενεά.

Ένα χτίριο λοιπόν που για να ιδρυθή δεν έλαβε καμιάν ανάγκη από υποστήριξη πολιτική, θά είχε τίτλια ανάγκη για να διατηρηθῆ; Όχι βέβαια· αν ήταν ανθρώπινο σύστημα ο χριστιανισμός, θά μεταχειρίζονταν ανθρώπινα μέσα για να στερεωθῆ. Μὲ τὸ νὰ εἶναι θεϊκὸς καὶ μὲ τὸ νὰ κερδίζει τὴν ἀνθρώπινη καρδιά τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ἐνεργώντας, ὄχι μόνον δὲν περιμένει υποστήριξη ἀπὸ τὴν κοσμικὴ δύναμη, μὰ καὶ τὴν πετάει σὰν τοῦ προτείνεται.

Όταν μεταφερόντανε ἡ Κιβωτὸ τῆς Διαθήκης ἀπ' τὸ Κιριάθ—Ιαριμ μὲς ἀπ' τὸ σπίτι τοῦ Ἀθινάδᾶβ, καὶ στὸ δρόμο ἀπλωσε τὸ χέρι τοῦ Ὁυζᾶ, γιὰ νὰ κρατήσῃ τὴν Κιβωτὸ, ἀπειθήσῃ τὴν εἰσαίνε τὰ βώδια καὶ φοβήθηκε μὴ πέσῃ κατὰ γῆς, ὁ Θεὸς ἐπάταξε τὸν Ὁυζᾶ γι' αὐτὴ τοῦ τὴν ἀειάδεια. (Σαμ. Β'. Ε'. 6—7).

Όταν ὁ Ἐρρίκος ὁ Η'. τῆς Ἀγγλίας ἔλαβε ἀπ' τὸν Πάπα Λέοντα τὸ ἴ. τὸν τίτλο «Ἵπερασπιστῆς τῆς Πίστης» καὶ φανέρωσε τὴ χαρὰ γι' αὐτὸ στὸ γελωτοποιῶ του, δείχνοντας πειότερη σύνεση αὐτὸς ἀπ' τὸν κύριό του ἀποκρίθηκε· «Ἐρρίκε, ἔλα νῆμαστε ὑπερασπιστὴς ὁ ἕνας τᾶλλου τοῦ ἄλλου ἀφᾶσουμε τὴν πίστη νὰ ὑπερασπισθῆ τὸν ἑαυτὸ τῆς!» Καὶ πράγματι ἡ θεοβγαλτὴ θρησκεία καμμιάν ἀνάγκη δὲν ἔχει ἀπὸ ὑπερασπιστὴς καὶ προστάτες γιὰτί σὲ κανένα κίντυνο δὲ βρίσκεται· οὐτ' ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ διευθυντῆς, γιὰτί ζῆ ὁ αὐράνιος τῆς Διευθυντῆς.

Ο Χριστιανισμός αντιπροσωπεύεται στὴ γῆ ἀπ'

ὄλους ἐκείνους, ποὺ στ' ἀλήθεια δαχτήκανε τὴ μίση τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ σωτηρία, κι ἀφοῦ γενήκανε νὰ δημιουργηθῆ μετ' Χριστὸ, πᾶσανε νὰ ζοῦνε κατὰ τὸ πολίτευμα τοῦ ἀμαρτωλοῦ κόσμου καὶ περπατοῦνε πᾶνον στ' ἀχνάρια τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Αὐτοὶ εἶναι ἡ ζωντανὴ ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ πᾶκου στὴ γῆ κ' ἡ ἀπαστρή τους στὸν κόσμον εἶναι νᾶντιφραγγίζου μετ' τὸν λόγο καὶ τὴ διαγωγή τους τις ἀρετῆς ἐκείνου, ποὺ ἀπ' τὸ σκοτάδι τοῦς ἐκάλειε στὸ θαυμαστὸ τοῦ φῶς (Πετρ. Α'. β'. 7, 10). [Ἐκεῖνος, σὰν τὸν κακολογοῦσανε, δὲν ἀντικαλολογοῦσε· σὰν ὑπόφερε, δὲν ἐφοβέρηζε. Λοιπὸν κι αὐτοὶ δὲ μποροῦνε νὰ καλέσουνε γιὰ βοηθὸ τὴν κοσμικὴ ἐξουσία καὶ νὰ μεταχειριστοῦνε τὴ δύναμή της καὶ τὴ φοβέρα γιὰ μίση ἐχθιστικὸ, μετ' τὸ σκοπὸ νὰ ἐπιβάλλουνε καὶ νὰ διαδώσουνε τὴ θρησκεία στοῦς ἄλλουνοῦς· κ' ἡ ἱστορία μαρτυρεῖ πῶς αὐτὸ ὅποτε κι ἂν συνέβηκε, τὸνομα τὸ Χριστιανικὸ μᾶτῃς μπρὸς σὰν ὁμοφοροπρόσωπη πρόφαση γιὰ τὸ βόλεμα ἀτομικῶν σκοπῶν καὶ τὸ χορτασμὸ ἰδιωτικῶν παθῶν. Φτάνει λοιπὸν νᾶναι καθιερωμένη καὶ νὰ φυλάγεται μετ' θρησκευτικὴ εὐλάβεια καὶ μ' ἀσάλευτη γνώμη ἡ διπλὴ ἐκείνη ἀρχή, ποὺ χαρακτηρίζει κάθε φωτισμένη γενεά, θέλω νὰ πῶ ἡ λευτεριά τῆς συνείδησης (δηλ. τῶν ἀτομικῶν πεποιθήσεων) κ' ἡ λευτεριά τοῦ λόγου (δηλ. τῆς διαδόσης τῶν ἀτομικῶν πεποιθήσεων), κ' εἶναι βέβαιο πῶς ὁ Χριστιανισμός, ὁ ἀληθινὸς καὶ πρακτικὸς (ὄχι ὁ ξάπετος κ' εἰκονικὸς) θάπλωθῆ ἀρετᾶ, σὲ τρόπο ποὺ νὰ γένη ἀτάλατι τῆς γῆς» καὶ «τὸ φῶς τοῦ κόσμου,» κ' ἡ ἀνήσυχη καὶ παραστρατισμένη συνείδηση θά βρῆ στὸ ζωντανὸ Χριστὸ τὴν ἀληθινὴ τῆς ἀνάπαψη καὶ τὸ φωτισμὸ τῆς. Κ' ἡ νεκρωμένη τὸ ζωντανεμά της.

Σύμφωνα μ' αὐτὰ ἡ Γαλλία τάξίζει τὰ συγρηρία ποὺ ὕστερ' ἀπὸ τῶσους αἰῶνες τίναξε τὴν ἱερατικὴ ζεῦλα ἀπ' τῆς συνείδησης τῶν ἀνθρώπων. Στις ἀρχὲς ἴσως ἡ ἀθεΐα θά θαρρήσῃ πῶς αὐτὴ θριαμβεύει· μετ' τὴ λευτεριά ὅμως ποὺ δίνεται στὴ συνείδηση καὶ στὸ λόγο τὸ Εὐαγγέλιο θά διαδοθῆ, καὶ μετ' τὴν εὐλογία τοῦ Κυρίου ἡ ἀναλογία τῶν ἀληθινῶν κ' ἐμπράχτως Χριστιανῶν κατὰ πολὺ στὰ κοντινὰ χρόνια θαύξηθῆ, καὶ τοῦτο θάνα· κέρδος καθαρό τῆς ἀληθινῆς θρησκείας στὴ χώρα.

Ἰσως νὰ πῆ κανεὶς πῶς τὸ χῶρισμ' αὐτὸ Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας ποῦγινε στὴ Γαλλία δὲ μπορεῖ ἢ δὲν πρέπει νὰ γίνῃ στὴν Ἑλλάδα. Κι ἀλήθεια οἱ πότεροι νομίζουνε πῶς καθόλου δὲ συμφέρει καὶ

διατείνονται πῶς οὔτε κι ἀνάγκη τίτλια ὑπάρχει, ἀφοῦ ὁ Ἑλληνικὸς κληρὸς ποτὲ δὲν ἐπιβουλεύτηκε τὴν Πολιτεία. Γιὰ τὸ πρῶτο, ἂν συμφέρει ἢ ὄχι, ἡ ἀπάντηση εἶναι πρόχειρη· Τὸ σωστὸ εἶναι πάντα καὶ πάντα συμφέρο, τὸ στραβὸ πάντα καὶ πάντα ζημιᾶ· κι ὅσο γληγορώτερα μᾶτῃς στὸν τόπο τοῦ στραβοῦ τὸ σωστὸ, τόσο μικρότερη θάνα· ἡ ζημιᾶ. Τὴν ἀνάγκη πᾶλε νὰ χωρισθῆ Ἐκκλησία καὶ Πολιτεία τὴν δειξανε τὰ ὅσα τώρα τελευταία διατρέξανε μεταξὺ τοῦ Ἵπουργείου καὶ τῆς Ἱ. Σύνοδος.

Ὁ Ἵπουργὸς σωστὰ κατάλαβε τὴν ὑπέρβαση δικαιωμάτων ποῦγινε ἀπὸ μέρος τῆς Ἱερῆς Σύνοδος. Τὸ σωματεῖο αὐτὸ, ἀφοῦ, ἂς ποῦμε, ἀντιπροσωπεύει τὴν Ἀνατολικὴν τὴν Ἑλλάδα Ἐκκλησία, μονάχα ἐκκλησιαστικὰ δικαιώματα καὶ καθήκοντα μπορεῖ νᾶχη. Ὅταν λοιπὸν τῆς καταγγελλήκανε οἱ πράξεις καὶ τὸ φέροισμο τοῦ ἡγουμένου Ἱεροθέου, χρεὸς τῆς εἶταν νὰ περιορισθῆ στὴν καθαίρεσή του καὶ τὸν ἀποκλεισμὸ ἀπὸ τὴ Μετάληψη. Ἀπὸ ποῦ κι ὡς ποῦ ὅμως μποροῦσε νὰ τὸν καταδικάσῃ καὶ σὲ σωματικὸ περιορισμὸ καὶ νὰ βάλῃ σωματικὴ ποινὴ; Αὐτὸ εἶν' ἄλοφάνερα [δικαίωμα καὶ καθήκον ἀποκλειστικὸ τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας καὶ χρεὸς εἶχε ἡ Σύνοδος νὰ δώσῃ καταγγελία ἐναντίον τοῦ Ἱεροθέου στὰ πολιτικὰ δικαστήρια, ποὺ θά ζεταζῶνε τὴν ὑπόθεσι καὶ θά βαζῶνε τὴν ποινὴ, ἂν ὅμως ὁ ἄνθρωπος ἀποδειχνοῦτανε τόντις ἐνοχος.

Ἡ πράξη αὐτὴ τῆς Ἱερῆς Σύνοδος δείχνει καλά πόσο ὁ κληρὸς κάθε χώρας κ' ἐποχῆς ποθεῖ κοντὰ στὴ δική του τὴν ἐκκλησιαστικὴ νὰ λάβῃ καὶ κοσμικὴ ἐξουσία καὶ νὰ ἐπιβάλλῃ τὸ θέλημά του. Ἀπ' τὸ μικρὸ αὐτὸ νύχι· μπορεῖ κανεὶς νὰ εἰκονίση μετ' τὸ νοῦ τοῦ τῷ λευτεριά τοῦ Μεσαιωνισμοῦ, ποὺ τώρα εἶναι κοιμισμένο ἀλήθεια, μὰ ποῦ φοβερίζει νὰ ζυπνήσῃ, ἂν ἡ πολιτεία δὲ δεχτῆ νὰ γένη δούλα του. Αὐτὸ τὸ ἴδιο φάνηκε κι ἀπὸ τὴν ἀπαγόρευση ποὺ φοβερίσανε μ' ὅλη ἐκείνη τὴ μεσαιωνικὴ τρομάρα, ποὺ τίτλιο φοβέρισμα εἶναι ἱκανὸ νὰ ἐμπνεύσῃ στὸν περιορισμένο νοῦ τοῦ ἔμψου στὰ θρησκευτικὰ λαοῦ τοῦ λαοῦ ποὺ δὲν ξέρε· πῶς ἡ σκέψη μετ' τὸ Θεὸ δὲν ἐξαρτάται ἀπ' τὴν ἱερατικὴ ἐπίνευση ἢ ἀπαγόρευση, μόνε ἀπ' τὴν ἀληθινὴ ἐπιστήριξη τῆς ψυχῆς πᾶνον στὸ ζωντανὸ Σωτῆρα κι ἀκούραστο μεσίτη μεταξὺ Θεοῦ κι ἀνθρώπων, τὸν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστὸ (Τιμ. Α'. Β'. 5)

Σήμερον, 23 τοῦ Μάρτη 1906. Ε. Π. Μ.

μακριὰ καὶ λιχνὰ σὰ σκηνιά κλωνάρια του. Δὲν πέρανε πολλὴ ὥρα καὶ μαζώνονταν γύρω οἱ χασομέρηδες καὶ οἱ μυγοχαφτιδες τοῦ παζαριοῦ, ὁ κφετζῆς, ὁ χασάπης, ἕνας ψευτομπικάλης κ' ὁ Λία Γύφτος.

- Πῶς ξεμέρωσε, Γιῶρη;
- Καλὰ, ὅπως καθεμέρα. Ἡ ἀρεντιά σας; εἰ τοῦτα-κεῖνα ἀρχίναε ἡ κουθένια.
- Πές μας τίποτε, Γιῶρη, νὰ περάσῃ ἡ ὥρα, ἔτσι νὰ ζῆσῃ ἡ μάνα σου.
- Νὰ πεθάνει, πές Κι' ἀρχίναε καμμιὰ ψεύτικη ἱστορία.
- Πρόπερσι ποῦ γύρναε ἀπὸ τὸ ταξίδι, θυμάστε ὄλοι, εἶχα τὸν Κατσούνη ἀγωγιάτη ἂν θέλετε, ρωτήστε νὰ μάθετε.
- Ἐπειτα, ὕστερα, κατόπι; ρώτησε ὁ Λία Γύφτος.
- Αὐτὸς ἔκαμε πῶς δὲν ἔκουσε.
- Ἦταν Ἀλωνάρης. Ταιντοίριζε ὁ ἥλιος, σηκῶνονταν ἡ γῆς νὰ σὲ κάψῃ. Ζέστα ποῦ δὲ φουριῶνταν, μὰς ἔτρεχε ὁ ἴδρας κἀναλη καὶ τοῦ μουλαριοῦ ἀπὸ τὴν ὄρα. Ζυγῶναμε στὸ ποτάμι.
- Σὲ ποῖο ποτάμι; παραξενεύτηκαν ὄλοι.
- Νὰ, ἀδερφέ, στὸ λάκκο τοῦ Σμέρτου.
- Ποτάμι εἶναι αὐτὸς, ποῦ νὰ σὲ πάρῃ;

— Πῶς νὰ τὸν πῶ; εἶχε ξεχειλίσει. Μὰ δὲ φαίνονταν ἀκόμα. Μιὰ τοῦφα περνᾶρα μὰς μπόδαε νὰ ἰδοῦμε. Ἀξέκωνε τὸ μουλάρι σταμάτησε. Ντέ, ὅτε, πουθενὰ νὰ κάμει δρόμο, ἄλλοῦ γύρωσε. Καὶ τ' αὐτὴ σὰν φαλίδι τὰ παίζε. Τὶ νὰ κάμω; φωνάζω τὸν ἀγωγιάτη—ποῦ ν' ἀκούσει· εἶχ' ἀπομείνει κάπου κ' ἔβγανε τὸ λαϊμό του. Ξεκαβαλλικεύω γλήγορα, κὶ πᾶνω τὸ μουλάρι ἀπὸ τὸ καπίστρι. Ἐρχομαι στὸ ποτάμι καὶ τότες κατάλαβα γιὰτί δὲν ἔκανε δρόμο τὸ ποτάμι. Εἶχε ξεχειλίσει, ποῦ λές. Ζῶνω τὸ καπίστρι στὴ μέση καὶ μπαίνω στὸ νερό· κόντεψα νὰ πνιγῶ. Μῆδγαλε τὴν πίστη αὐτὸ τὸ μουλάρι, πουθενὰ νᾶρθει. Μὲ τὸ σταγιὸ βγήκαμε πέρα.

- Μωρέ, τί τὰ κόφτει; λέει ὁ Λία Γύφτος.
- Ὅχι, μὰ τὴν ψυχὴ τῆς γάτας! Ἐτσι τὸ παθα, νὰ, δὲ ρωτᾶτε τὸν ἀγωγιάτη ποῦ ἔβγανε τὸ λαϊμό του;
- Καὶ χαμογέλαε. Ἐσκασαν στὰ γέλια ὄλοι.
- Ἐπειτα, ὕστερα, κατόπι;
- Τὸν κκκό σου τὸν καιρό! καὶ σηκώθηκε νὰ φύγῃ.
- Καὶ τὴ μαῦρη σου τὴν ὄρα! τὰπολογήθηκε ὁ Λία Γύφτος.
- Ὁ Λία Γύφτος ἦταν μιὰ μάγκα τοῦ παζαριοῦ ποῦ βρίσκονταν παντοῦ· ὅπου δὲν τὸν ἔσπερνε· ἔκει

φύτρωνε. Χαμίνι ὡς δέκα τρεῖς χρόνων ζοῦσε ἀπ' ὅτι τοῦ ἔδιναν. Ὅλη τὴν ἡμέρα στὸ παζάρι, κυλοῦνταν στὸν ἥλιο σὰν κανένα φωρσκούλο. Δὲν τὸν ἔμελνε γιὰ τίποτε. Ἄν πεινοῦσε, ἔπαιρνε τὰ σπῆτια μετ' τὴν ἀράδα καὶ ποτὲ δὲν ἦταν νηστικός. Τὸ Γιῶρη Στάμο ὄλο τὸν σκάνιαζε καὶ κάθε τόσο τοῦ φώναζε: δὸ μου ἕνα ταγάρο! ἤξερε πῶς δὲν εἶχε κ' ἔλεγε τάχα πῶς τὸ κοψε.

Ὁ Γιῶρης κατόπι πήγαινε ἄλλοῦ, ἀπ' ἔξω ἀπὸ κανένα ἀργαστήρι καὶ ἀρχίναε μετ' τῆς προφητεῆς του.

- Νὰ σὰς πῶ, μωρέ παιδιά, θάρθῃ μιὰ μέρα ποῦ ὁ κόσμος ἢ πολὺ πλούσιος θά γένη ἢ πολὺ ζουρλός. Ὁ τάδες, δὲν τὸν πήγαν πέρσι στὸ μοναστήρι; Πάει, χάλασε ὁ κόσμος τώρα. Ὁ καθένας κοιτάει πῶς νὰ ζῆσῃ μετ' τὴν κλειψιά καὶ μετ' τὴν ψευτιά. Ὁ ἄλλος ἐκεῖ ποῦ τὰ βρε τὰ χρήματα; νᾶναι καλὰ τὸ λάδι τῆς Παναίγιας, μοναχὰ θ' ἀνάψῃ νὰ τὸν κάψῃ καμμιὰ μέρα κ' ἔννια σου. Ὁ ἄλλος ἔγεινε ἐπίτροπος στὴν ἐκκλησία; ἔδωκε λογαριασμὸ; καὶ ποιὸς θά τοῦ τιν πάρει; θά πεί; Ἐμένα δὲ μ' ἀκούν· εἶναι ζουρλόι λένε. Δὲν ἦρθε ἀκόμα κείνη ἡ μέρα, καημένε! Σήμερα ὁ ζουρλός ἔχει περάσει. Φρόνιμος, ποῦ λένε, γνωστικός! Μωρέ, τί τὰ θέλεις αὐτὰ; Μπορεῖς νὰ ζῆσεις; Τὶ ζουρλός καὶ ἔε